

A-92585
Juplura
D. S. Matson

Jõulupuud otsimas

Keilas 1934

„Rütlwaja“ (om. R. Raups) trüpp ja kirjastus.

D. h. Matson

Jõulupuud otsimas

21360

Keilas 1934
„Külwaja“ (om. R. Kaups) trükk ja kirjastus.

Jõulupuud otsimas.

Raarel Paju ja Ants Weski olid naabripoissid — elukohaga Uue-maailma tänawal. Kumb neist wanim oli, kas Raarel wõi Ants, seda ma hästi enam ei mäleta. See on mul aga meeles, et Raarel Pajul oli süüripäew jõuluajal, Ants Weskil jälle südasuwel heinaajal. Nad käisid mõlemad kolmat talwet algkoolis ja olid ühes ja samas klassis. Nende mõlemate isad olid käsitöölised: Paju isa oli kingsepp, Weski isa puutöölise. Nõnda kaswasid nad üles wõrdlemisi kehwasdes oludes. Eriti kehvalt elati Pajude kodus. Lapsed said teinekord tühja kõhtugi kannatada. Teed ja kohwi joodi harilikult ilma suhkruta, wihalt. Ja kui suhkurt teinekord ka laual oli, siis ei tohtinud lapsed oma käega wõtta, waid ema andis ikka jaopäraft. Samuti oli ka wõiga: seda ei nähtud igapäew. Ema ise tegi wõileibu. Harilikult kasteti leiba soolweesse wõi riputati soola peale. Rõiwastusega oli sama lugu: see tuletas kehmuft meelde. Raarel näiteks pidi paigatud plüks-tega koolis käima.

Jõulud liginesid — olgugi et oli weel paljas maa. Koolis õpetati juba jõululaule ja poeaknad olid jõulukohaselt kaunistatud. Rõikjal jõulueelne.

elemus. Lapsed hakkasid elavamalt tegelema kliimusega: ei tea mis Joulumana peaks ka tänamu tooma? Sakati wanematele oma soome awaldama, et seda ja seda läheks hädasti waja. Naabrilastel sessel ja sessel on need ja need mänguasjad — oo, kut meie ka saaktime!

Pajude kodus tuli kord söögilauas jõulud ja mis keegi omale jõuluks soomis — kõne alla. Isa tähendas mureliku häälega: „Tänamu me jõulupuud ei teegi. See on pursuide asi, neil raha pillamiseks laialt käes. Meiesugused peame ka ilma leppima. Peaasi kui on soe tuba ja midagi hamba alla panna.“ See teadis ei olnud lastele sügugi meeltmööda. Wäike Ann hakkas kibedasti nutma.

Kaarlil läksid ka filmad niiskeks ja tema ja isa wahel tekkis järgmine kahakõne:

Kaarel: „Aga isa, minewal aastal meil oli!

Kas olime siis rohkem pursuid, kui nüüd oleme? Ja jõulud ei ole ju ometi mõned pursuide pühad — need on perekonna ja laste pühad.“

Isa: „Seda küll, aga siis olid paremad ajad — tööd ja raha oli rohkem. Ennem võis ka meiesugune natuke inimese moodi elada.“

Kaarel: „Isa, sul on ju nüüd ka tööd. Tõused hommikuti vara üles ja teed kogu päeva tööd — kuni hiljaõhtuni.“

Isa: „Jaa — lapsed, teil on kerge rääkida. Teie ei tea veel elumuredest midagi. Nüüd on niisugused räbalad ajad ja hinnad, muhi kogu päev tööd teha, et küür kasvab selga, aga midagi sa ei teeni. Teie tahate kõik uusi rõivaid ja saapaid saada. Sina uut talvemütsi ja püksa, Ann uut kleiti jne. Ja mul omal on palitu niisugune, et ei julge enam oma nägu inimeste hulgas näidata.“

Kaarel: „Olgu mis on, jõulupuud peame saama. Kui sina ei too, siis toon ise.“

Isa: „Wõt tema mõni tooja! Nojaa — kui sul raha on, siis too aga peale!“

Ühel päeval võtab Kaarel puukuurist isa kirve, lähleb Antsu poole ja kutsub teda välja. Väljas ta seletab: „Ants, tead sa mis, lähme metsa jõulupuid tooma.“ Ants nõustub ja mõlemad koolisõbrad pööravad oma sammud metsa poole. Luba metsaserma jõudnud, lööb Ants äkki kõhklema ja tähendab: „Aga see on kroonumets, siit meie ei tohi puid võtta. Luba peab olema.“

Kaarel: „Ah tühja kah, kes meid ei näe. Juh=

tub wana metsamaht tulema, pistame jooksu. Mis
ta ikka meile ei tee. Ära ole memmepojuke! Ole
ometi mees!"

Ants: „Ega ma metsawahti nii ei karda, aga ma tean, et see ei ole õige. See on wargus, ja warastamine on patt.“

Raarel: „Wõi see on patt? Ega ma sinu wõit kellegi teise kolmanda tagant ei wõta. See on ju kroonu omandus, ja mis on kroonu, see on rahwa oma.“

Ants: „Kui see oleks rahwa oma, et igamees wõiks wõtta, mis talle aga meeldib, siis ei oleks metsawahti tarwiski. Aga et metsnik walwab, on selge asi, et ilma loata ei tohi wõtta. Tähendab — ei ole rahwa omandus, waid on riigi oma. Ja see on ükskõik, warastad ja mind wõi riiki, patt on see ikka.“

Raarel: „Mine sina oma patuga! Kõik on temal patt. Waat mul pühik! Tead ja, targemad inimesed üldse enam ei usu, et pattu on olemas. Ma kuulsin oma kõrwaga, meie klassijuhataja seletas kord kellegile: „Patt on üks iganenud mõiste, millega tahetakse ainult inimesi hirmutada.“ Sina — ära pattu karda! See on endiste aegade ebausjk. See ei ole mõni elajas, et kallale tuleb.“

Ants: „Ütle sina wõi usu, mis ja tahad. Mina usun seda, mis pühapäewakoolis õeldi, et patt on üks kole asi. Ra ema palus hommikupalwes, et Jumal hoiaks patu eest. Kõik mis on keelatud, see on patt, ja patt tasub ennast mitmel wiisil ja mitme wõrra kätte. Kui ja keelatud asja wõtad, hakkab südametunnistus peale kaebama. Ja warastamisel wõib ka kergesti lõksu langeda. Waata kui palju

on praegu inimesi, kes warguse pärast kinni istuvad. Kui kõik üksteise tagant warastaksid, siis ei oleks maailmas enam mingit korda. Mis ja ütleksid, kui mõni warastaks su mütsi või saapad ära? Ja mis sa tahad, et teised ei peaks sulle tegema, seda ära tee sina neile. Kui sul oleks metsa, kas ja näeksid siis, et igamees käiks seal kirmes õlal? — Pealegi wiib patt inimest põrgu.“

Raarel: „Sina ja mina, meie pole põrgus käinud ja meil ei maksaks ka sellest rääkida. Mina lihtsalt ei usu põrgut ega kuradit — üks inimene on teise kurat.“

Ants: „Küll sa aga oled tore! Sa ei usu põrgut sellepärast, et sa pole ise seal käinud. Kas sa usud, et Aafrika või Aasia on olemas? Ja ometi ei ole meie sinuga seal käinud. Kas sa ainult seda usud, mida sa ise oled näinud? Küll sa oled aga naljakas!“

Poisid jäid kumbki oma juurde. Raarel armas, et võib warastada küll, eriti kroonut ja rikkaid inimesi, aga peab oskama. Ei tohi sisse kukkuda. Ants jälle armas: wargus on ikka wargus, kas warastad senti või miljoni. Wargus on kuritegu, ka siis, kui pole sisekukkumist karta. Rõik mis keegi jalaja mõtab ja ei taha, et teised peaksid nägema või et see peaks awastuma, on wargus ja on patt.

Ants jäi mõne sammuga taha ja siis pistis jooksu — tulnud teed tagasi metsast välja. Nüüd ta pidas aru, mis teha, kas otse koju või metsniku juurde

minna. Seameelega ta oleks tahtnud kodustele
üllatust teha. Kõik vaatavad aknast, ema ja õed,
tema tuleb jõulupuuga. Siis tulevad wälja ja
hakkawad puud takseerima. — Ants juhib oma sam-
mud metsniku maja poole. Suemäramas tuleb ela-
tunud metsawaht talle wastu ja küsib: „No mis oli?“

„Ma tulin paluma, et kas ei saaks üht jõulu-
puud — mitte väga suurt. Ja kui palju see mak-
saks? Mul ei ole küll praegu raha kaasas, aga
ma palun isa käest ja toon seda üks teine kord.“

Metsavaht seisatas mõne filmapilgu ja mõtiskelles. Antsu süda peksis kangesti otsusest, et mis talle öeldakse: kas saab wõi ei? Siis sõnas metsavaht lühidalt: „Tule!“ Ja nüüd nad läksid metsa, metsnik kirmes õlal ees, Ants järel. Ilusa kuuse leidnud, raius metsnik puu maha, firmis seda weel igast küljest ja ulatab siis Antsule: „Säh, wii koju!“ Ants tänas aupaklikult ja andis siis jalgadele tuld, et rutemini koju jõuda. Nii õnnelik pole Ants wist

kunagi warem elus olnud, kui nüüd jõulupuuga koju rutates. Ta tõusis lugupidamisega enese filmis. Nüüd ei wõi isa ega keegi öelda, et temast pole suuremat kasu. Ei, nüüd on kasu. Mõni sent jääb isal raha järele, mille eest wõib midagi muud jõuluks osta, ja mõni samm jääb temal ka tegemata. Ja õdede ja ema ees ta wõib uhkustada: waata mis suurt

puud ma jaksan seljas koju tuua. Nagu ta oli ette kujutanud, nõnda sündis ka: isa, ema ja õed tulid wälja. Noorem õde Renate hüppas lausa rõõmu pärast: „Küll on tore puu! Meil on jõulupuud!“ Isa pilk ei olnud aga nii ülifõbralik, oli ennem wali. Ta küsis: „Poiss, ütle kust ja selle puu töid? Ega sa ometi margil ei käinud? Saamad inimesed seda kuulda, siis kõik kohad juttu täis — Weski Ants käis margil. Ants mastab iseteadmalt:

„Ei, ma ei warastanud. Näete, mul polnud kirmestki kaasas. Metsawaht ise raius ja andis — ütles: „Säh poiss, wii koju!“

Isa: „Aga mis ja metsniku juure läksid? Mis asja sul oli sinna!“

Seepeale jutustas Ants terve loo, kuidas Kaarel teda metsa kutsunud ja kuidas nad siis kahekesi läinud ja kuidas nende wahel tekkis kahekõne jne. Kui ta oli jutustamise lõpetanud, lüüas ta sinna juurde: „Kaarel ei ole enam minu sõber. Ma ei tahaks koolis ka tema kõrwal istuda. Ta ütleb, et peab oskama warastada. Targad warastavad ja saamad rikkaks, rumalad kukkuvad jisse.“

*

Metsnik ei läinud kohe koju, waid jäi weel metsa — samuti uitama. Seal ta kuuleb, keegi raiub — köks, köks! „Wist mõni jõulupuuoetsija,“ mõtles metsnik. Ettewaatlilikult ja taha ligemale tulnud, ta näeb Kaarlit jõulukuuse maharaiumisega

parajasti ametis olemat. Metsnikku nähes tahtis poisjs plehku panna, aga see ei läinud temal korda. Metsniku tugew käsi hakkas tal turjast kinni. „Wõi niifugune jõmpfikas juba metsas wargil! Mis siis weel kui suuremaks saab?“ Metsnik waatas terawalt ringi, kui otsiks ta midagi. Umbes paarkümmend sammu eemal kaswas noor kask. Metsnik kamandas poisjile: „Tule!“ Nad läksid. Metsnik murdis paar oksja ja siis seletas: „Nüüd wõtame plüksimõõtu,“ ja tõmbas mõne korra kaunis walu-

fasti teisele üle säärt. Kaarel oli nutt waraks ja anuma: „Kulla onu, andke andeks, andke andeks! teinekord enam ei tule. See on esimene kord ja jääb ka wiimaseks!“

Metsnik: „Kas ja tõtt räägid? Kas ja enam ei tule? Küll ma näen!“

Kaarel weenwalt: „Hea onu, eluilmast ma ei lähe enam wargile!“

Metsnik: „Seekord ma annan andeks; tulemal

korral kaeban aga isale ja koolijuhatajale. Wõta oma jõulupuu ja mine!"

Raarel mõttis kuuse selga ja hakkas koju poole kõmpsuma. See metsawahi aktioon pani talle teised mõtted pähe. Ta iseteadmatus langes allapoole nulli. Mitte nagu mõni sangar ei sammunud ta oma sõja-
saagiga koju, vaid ennem tuletas ta meelde põgenejat, kes oli lahingu kaotanud ja nüüd ise läbi häda pääsenud tulema. Poolkaudu wargjel wiisil hiilis ta mööda pooltühjade tänavate koju poole, soomides et keegi teda ei näeks ega tunneks. Mitte suure mõidurõõmuga ei pannud ta oma jõulukuuske puukuuri. Meelsamini ta oleks tahtnud, et keegi poleks tema tulekut märganud. Tedagi mõttis isa walju ja uurima pilguga wastu: „Poiss, mis tükkki sa teed? Wõi tema käib metsas wargjel? Nii õpib juba põlwekõrguselt.“ — — — — —

Isa risklõstmuste peale jutustab Raarel oma kurwa elamuse metsas. Isa noomis teda weel: „Poiss, ma ütlen sulle: ärgu niisugust asja minu kõrw finust enam kuulgu! Kas mul weel wähe muret on teiega, ja nüüd toote sarnast häbi kaela! Aga öeldakse: ühelt härjalt ei wõeta kahte nahka. Sa oled täna oma osa juba saanud, aitab sellest. Mine tuppa!“

*

Ex bibl. usit. Tert. 3

Rogu selle kurbloomuse tunnistajaks juhtus wana Tilde alemi wanadekodust olema, kes käis metsast luuaoksi toomas. Wana Tilde ei olnud eriliselt heatahtlik metsnikule, liiategi Raarlile. Talle oli see wäike wähejuhtum kui wesi weskile. Tema tegi sellest õudse jutu, korrutas mitmes setmes teisendis: nägin oma ihufilmaga, kuidas wanamees poisist häledal kombel läbi pekstis. Küll ta aga sai! Wanamees oli tse wihast punane nagu kalkun. Poi-

file läks seda ka tarmis. — Allewirahwale pakkus see pühadeajaks palju kõneainet.

*

Jõulumäheae oli möödas ja lapsed läksid jälle kooli. Enam rõhutatud meeleolus ruttas ka Paju Raarel kooli, nagu aimates, et talle täna midagi ebameeldivat juhtub. Waewalt kooliõue jõudnud, näewad teda teised poisid ja wõtawad teda pilgates

wastu. Üks mõnitab: „Sa jutusta meile, kuidas metsnik sulle metsas püksimöödu wõttis!“ Teine hõikab: „Waat kus mees! lasjeb ennast wanamehest kinni püüda ja naha peale anda! Seda poleks keegi sinust uskunud!“

*

Sellest on nüüd mõni hea aasta möödas. Kaa-
rel Pajul on kooliaeg ja kroonuteenistus ammugi
seljataga. Ta on juba abiellus, ja nimelt Ants Weski
noorema õe Renatega. Tal on ilus wäike majake

suure hästi korras aiaga, mitte Uue-maailma täna-
wal, kus ta sünnipaik, maid Jaan Poska täna-
wal. Kui Jumal elu-termist kingib, siis hakkab tu-
lewal sügisel ta wanem poeg Jaan ka koolis käima.
Sageli mõtleb R. Paju, eriti jõuluajal, sellele eba-
meeldiwale wahetuhtumile jõulupuu otsimisel poisi-
kesepõlmes. Ta ei ole aga sugugi kurb selle üle.
See pani teda meenma, et wargus on patt, mis

ennast mitmel wiisil kätte tasub, ja et patt on kole
afi. Ta ei mängi enam sellega.

Kuidas Ants Weski käsi on wahepeal käinud,
sellest üks teinekord kui peaks soodus juhhus leiduma.
— Seniks, mu kallid noored sõbrad, head jälle-
gemist!

Häid pühi!

Samalt autorilt on warem ilmunud järgmised
lasteraamatud :

Tere tulemast.

Jõulu inglid.

Meriroos.

Surnud linn.

Pisarate kuuwataja.

A-9285

Гинд 10 сенти